

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ลักษณะประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยที่มีการรักษาด้วยเคมีบำบัดผู้ป่วยมะเร็งของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยการเลือกประชากรที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดในหอผู้ป่วยที่มีการรักษาผู้ป่วยมะเร็งด้วยเคมีบำบัด
2. เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดใน 3 ด้านดังนี้คือ ปฏิบัติหน้าที่ในการเตรียมเคมีบำบัด ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารเคมีบำบัดหรือช่วยแพทย์ในการบริหารเคมีบำบัดแก่ผู้ป่วย และปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเคมีบำบัด ได้ประชากรที่มีคุณสมบัติดังกล่าวจำนวน 179 คน โดยแยกเป็นแผนกต่างๆ ดังนี้

งานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรศาสตร์	จำนวน	71 คน
งานการพยาบาลผู้ป่วยสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา	จำนวน	10 คน
งานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชศาสตร์	จำนวน	10 คน
งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษ	จำนวน	53 คน
งานการพยาบาลผู้ป่วยทั่วไป โสต นาสิก ลาริงซ์	จำนวน	34 คน
ไม่ระบุงานการพยาบาล	จำนวน	1 คน

รวม

179 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มประชากร ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ สถานที่ทำงาน ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ความถี่ในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด และการได้รับความรู้เกี่ยวกับอันตรายของเคมีบำบัด

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด เป็นแบบวัดพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากแบบสัมภาษณ์ความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในการเตรียมและให้ยาเคมีบำบัดในด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การเตรียมเคมีบำบัด การปฏิบัติขณะให้ยาหรือหรือช่วยแพทย์ในการให้ยา การปฏิบัติเพื่อป้องกันการสัมผัสกับฝอยละอองยา การกำจัดวัสดุที่เป็นยาและการทำความสะอาดสถานที่เตรียมยา และข้อควรปฏิบัติอื่น ๆ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ของ รัตนาวดี บุญญาประภา และสาคร พุทธปวน พ.ศ.2535 ประกอบกับการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบวัดพฤติกรรมประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองในด้านการเตรียมเคมีบำบัด การบริหารเคมีบำบัดหรือช่วยแพทย์บริหารเคมีบำบัด ด้านการสัมผัสกับเคมีบำบัดทั้งทางผิวหนังและทางลมหายใจ ด้านการสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย ด้านการจัดเก็บขยะเคมีบำบัดและการกำจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เปื้อนเคมีบำบัด และพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติในด้านอื่นๆในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยนำ ได้แก่ ความเชื่อด้านสุขภาพในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด โดยมีข้อความ ลักษณะทางบวกและลักษณะทางลบ ประกอบด้วย

การรับรู้ความเสี่ยงต่ออันตรายจากการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด จำนวน 10 ข้อ

การรับรู้ความรุนแรงถึงอันตรายจากการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด จำนวน 5 ข้อ

การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด จำนวน 3 ข้อ

การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด จำนวน 9 ข้อ

ลักษณะคำตอบ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ

เห็นด้วยมาก หมายถึง ผู้ตอบมีความเชื่อหรือความรู้สึกตรงกับข้อความนั้นมาก

เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบมีความเชื่อหรือความรู้สึกตรงกับข้อความนั้นเพียงครึ่งหนึ่ง

เห็นด้วยน้อย หมายถึง ผู้ตอบมีความเชื่อหรือความรู้สึกตรงกับข้อความนั้นเพียงเล็กน้อย

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบไม่มีความเชื่อหรือความรู้สึกตรงกับข้อความนั้นเลย

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยเชื้อต่อพฤติกรรมป้องกันตนเอง ประกอบด้วย
วัตถุประสงค์ สถานที่ การจัดอบรม นโยบาย และมาตรฐานการปฏิบัติ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมป้องกันตนเอง ประกอบด้วย
การสนับสนุนของผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงาน

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะในด้านบวกและด้านลบ โดยให้คะแนนดังนี้

ความหมายทางบวก			ความหมายทางลบ		
ปฏิบัติทุกครั้ง	ให้ 3 คะแนน		ปฏิบัติทุกครั้ง	ให้ 0 คะแนน	
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน		ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน	
ปฏิบัตินานๆครั้ง	ให้ 1 คะแนน		ปฏิบัตินานๆครั้ง	ให้ 2 คะแนน	
ไม่เคยปฏิบัติ	ให้ 0 คะแนน		ไม่เคยปฏิบัติ	ให้ 3 คะแนน	

2. เกณฑ์การให้คะแนนปัจจัยนำความเชื่อด้านสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะในด้านบวกและด้านลบ โดยให้คะแนนดังนี้

ความหมายทางบวก			ความหมายทางลบ		
เห็นด้วยมาก	ให้ 3 คะแนน		เห็นด้วยมาก	ให้ 0 คะแนน	
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 2 คะแนน		เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 1 คะแนน	
เห็นด้วยน้อย	ให้ 1 คะแนน		เห็นด้วยน้อย	ให้ 2 คะแนน	
ไม่เห็นด้วย	ให้ 0 คะแนน		ไม่เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน	

3. เกณฑ์การให้คะแนนปัจจัยเชื้อต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ได้แก่ วัตถุประสงค์ สถานที่ การจัดอบรม นโยบาย และมาตรฐานการปฏิบัติ และเกณฑ์การให้คะแนนปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงาน โดยเกณฑ์การให้คะแนนปัจจัยเชื้อและปัจจัยเสริมทั้งสองปัจจัย ใช้คำถามที่ให้เลือกตอบ 4 คำตอบ โดยให้ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด ตามความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถาม ให้เกณฑ์เดียวกัน ดังนี้

ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด	ให้	3	คะแนน
ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงมาก	ให้	2	คะแนน
ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงน้อย	ให้	1	คะแนน
ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงน้อยที่สุด	ให้	0	คะแนน

เกณฑ์การประเมินผล

1. การประเมินระดับพฤติกรรมป้องกันตนเอง ประเมินจากค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามแบ่งได้เป็น 4 ระดับได้แก่

คะแนนเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
0.00 - 0.49	พฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำมาก
0.50 - 1.49	พฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ
1.50 - 2.49	พฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง
2.50 - 3.00	พฤติกรรมอยู่ในระดับสูง

2. การประเมินปัจจัยนำ ความเชื่อด้านสุขภาพประเมินจากค่าเฉลี่ยคะแนน ตามแบบประเมินค่า (Rating scale) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ
2.50 - 3.00	ดี
1.50 - 2.49	ปานกลาง
0.50 - 1.49	ต่ำ
0.00 - 0.49	ต่ำมาก

3. การประเมินผลปัจจัยเชื้อและปัจจัยเสริม ประเมินจากคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับปัจจัย
0.00 - 0.49	ปัจจัยอยู่ในระดับต่ำมาก
0.50 - 1.49	ปัจจัยอยู่ในระดับต่ำ
1.50 - 2.49	ปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง
2.50 - 3.00	ปัจจัยอยู่ในระดับสูง

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามหาความตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทั้งด้านภาษาและความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนเรียงความสำคัญของข้อคำถามให้เหมาะสมขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน คือ

อาจารย์จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3 ท่าน
เภสัชกรจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1 ท่าน
พยาบาลจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่	5 ท่าน

2. การคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร อันได้แก่ งานการพยาบาลผู้ป่วยศัลยศาสตร์ งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน และหน่วยรังสีรักษา แล้วนำมาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกกลุ่มสูง - ต่ำ อย่างละ 25% ได้ค่า t ดังตารางในภาคผนวก ค โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 หาค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามตอนที่ 3 ชุดที่ 1 คือ ด้านปัจจัยนำความเชื่อ ด้านสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด จำนวน 17 ข้อ โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน ได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ดีเพียง 8 ข้อ จึงนำแบบสอบถามไปปรับปรุงและเพิ่มเติมจำนวนข้อ โดยรวมทั้งสิ้น 36 ข้อ แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 57 คน จึงได้จำนวนข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ดีทั้งหมด จำนวน 22 ข้อ

2.2 แบบสอบถามชุดปัจจัยเชื้อ มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก จำนวน 15 ข้อ

2.3 แบบสอบถามชุดปัจจัยเสริม มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกจำนวน 12 ข้อ

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้คำนวณหาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) จึงได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

แบบสอบถามชุดพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7069

แบบสอบถามชุดปัจจัยนำความเชื่อด้านสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7175

แบบสอบถามชุดปัจจัยเอื้อต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8213

แบบสอบถามชุดปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8705

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์

2. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยแต่ละแผนกที่เกี่ยวกับการรักษาด้วยเคมีบำบัดผู้ป่วยมะเร็ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแต่ละหอผู้ป่วย โดยเข้าพบหัวหน้าหอผู้ป่วยพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นัดหมายกับผู้บริหารระดับหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้างานการพยาบาลแต่ละแผนก ผู้ตรวจการ และหัวหน้าหอผู้ป่วย เพื่อทำการสัมภาษณ์

5. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีวิธีการดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และอัตราร้อยละ
2. อธิบายพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพยาบาลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. อธิบายปัจจัยนำด้านการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดตามกรอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. อธิบายปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยเสริม ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมป้องกันตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเคมีบำบัดด้วยค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient Correlation)